

ТРИЗНЕВИК - REVUE NEVOUDADAIKE - TRIDENT UKRAINIENNE

Число 44 (594) Рік вид. XIII. 14 листопаду 1937 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

Париж, неділя, 14 листопаду 1937 року

Представниками трьох великих потуг — Німеччини, Італії та Японії dokonано в Римі великого історичного значіння акту—підписано пакт про спільну боротьбу з большевизмом, що загрожує світовому мирові та викликає тяжкі непокої по окремих державах, роз'їдаючи їх зсередини.

Сталося властиво приєднання Італії до вже існуючого німецько-японського погодження й об'єднання їхніх сил у боротьбі з Комінтерном. До тих двох, розкиданих світами, великодержав приєдналася тепер третя, з півдня Європи.

З приємністю відмічаємо цей новий факт міжнародньої солідарності в боротьбі за мир, в боротьбі саме з тою силою, з якою за своє державне існування от уже скоро двадцять літ бореться український народ.

Римський пакт показує, що є держави, які розуміють дійсну суть совітської влади і ставлять знак рівності між московськими большевиками і Комінтерном, що являється філією Москви в її розкладовій і руйнуючій акції в цілому світі.

На цей раз одначе і сама совітська Москва не криється. Складенням в Римі протесту проти нового пакту між трьома названими потугами, московські большевики як би підтвердили те, від чого до цього часу старанно відрікалися, а саме, що московська совітська влада і Комінтерн — це те саме, про що зрештою ті народи й держави, які мають очі, щоб бачити, а вуха, щоб чути. — самі вже давно знали.

В світі йде процес об'єднання протибольшевицьких сил. Це об'єднання представляє собою вже тепер людську масу більше, як у 200 мільйонів душ. Але цей процес іде далі. І не дурно німецько-італо-японський пакт залишає широко одчиненими двері для всіх народів, які хотіли б ще до того пакту приєднатися. А закінчитися той процес може тільки тоді, коли до пакту приєднається і Україна, що являється тим краєугольним каменем на Сході Європи, який неможливо обійти, бо стоїть Україна на чолі тих усіх народів, що не на життя, а на смерть ведуть свою боротьбу за незалежне державне існування як раз із Комінтерном і його хазіяном — совітською Москвою.

IV ДЕЛЕГАТСЬКИЙ З'ЇЗД УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ У ПОЛЬЩІ

I. Відкриття з'їзду.

Саля Східного Інституту у Варшаві удекорована і переповнена. Розпочинається IV делегатський з'їзд української політичної еміграції у Польщі.

Великий український килим закриває цілу стіну. Портрети Отаманів Симона Петлюри і Андрія Лівницького, національний прапор і тризуб творять гармонійну цілість, що приковує очі присутніх та неначе містить у собі і саме гасло, під яким проходитьиме з'їзд: з заповітом Симона Петлюри на наказ Андрія Лівницького під жовто-блакитним прапором за українську державність, символом якої є тризуб...

З'їзд відкриває Голова Головної Управи УЦК Микола Ковальський вступною промовою, в якій торкається значіння з'їзду і обставин, в яких він відбувається, та в якій дає загальну характеристику життя української еміграції у Польщі в останньому трьохлітті.

З'їзд представників організованої української еміграції то — частина українського народу, який не може піднести голосу в обороні своїх прав, народу, який не може бути переможений, не може бути знищений, який гартується в стражданнях до майбутньої збройної боротьби. Обставини відмінні від попередніх: на зовні — що раз то голосніше лунають голоси народів світу проти російського імперіялізму, який поневолив народи, що прагнуть до волі, а в середині — зріст організованості, більша активність, зміцнення почуття обов'язку і національної дисципліни. На шляху української еміграції і українського народу Симон Петлюра залишив свої заповіді — організованість, ідейність і витривалість в боротьбі. Ці заповіді Вождя найприсвічують делегатам і цілій еміграції в її праці для визволення України.

На голову з'їзду обрано ген. В. Сальського. Дякуючи за обрання, він висловлює надію, що з'їзд не лише всебічно освітлить життя української еміграції у Польщі, його потреби і досягнення, але що скаже він і своє слово, яке може і повинен сказати, jako репрезентант найбільшої частини україн-

ської еміграції, яка репрезентує український народ серед народів світу.

Найвище добро нації най керує учасниками з'їзду. Най гаслом з'їзду буде: «Хай живе українська політична еміграція для щастя українського народу, для здобуття йому вільної і незалежної держави».

Після докомплектування президії двома заступниками голови — полк. Кузмінським та полк. Трубою, двома секретарями — пор. Сенквичем та пор. Платоновим, — слово забрав проф. Р. Смаль-Стоцький і привітав учасників з'їзду від імені Головного Отамана і Уряду УНР. Привітання було вистухане стоячи. Відповіддю були оваційні оплески і наступні телеграми:

До Пана Головного Отамана А. Лівницького: «Четвертий з'їзд делегатів Т-ва «Український Центральний Комітет у Польщі», з'їхавшись для праці на користь української політичної еміграції, надсилає Вам, Ваша Ексцеленціє, сердечне привітання і побажання здоров'я та сил у Вашій трудній і разом з тим почесній місії репрезентувати справу української державности перед державами світу.

В імені організованої в Т-ві «Український Центральний Комітет» української політичної еміграції, в цей час невпинного зросту актуальности української справи, четвертий з'їзд делегатів складає на Ваші руки, Пане Головний Отамане, урочисте приречення вірно служити Українській Народній Республіці і запевняє Вас, що в слушний час, на Ваш поклик, міцні шерехи вояків Армії УНР стануть під традиційні прапори нашої Армії на боротьбу за державну незалежність України».

До Пана Голови Ради Міністрів В. Прокоповича: «Четвертий з'їзд делегатів Т-ва «Український Центральний Комітет у Польщі» сердечно вітає Уряд Української Народньої Республіки в його відповідальній акції серед держав світу на користь визволення України в імені української політичної еміграції, організованої в Т-ві «Український Центральний Комітет», прирікає йому рішуче попертя і непохитно вірить, що вже в недалекому часі під традиційним його проводом Український Народ, звільнивши Україну від чужинецької окупації, зорганізує незалежну державу».

Слово забрав знову проф. Р. Смаль-Стоцький. Давши докладний образ праць уряду УНР на тлі міжнародньої політичної ситуації, торкнувшись вів тако-ж і сучасних завдань української еміграції — «Українського Альказару» і «твердині українського духа, якого не зломить Москва».

З'їзд вислав тако-ж телеграфічні привітання до Пана Президента Річі Посполитої, до маршала Смітлого-Ридза та до Голови Ради Міністрів ген. Складковського.

II. Привітання з'їздові.

Далі йшли привітання з'їздові.

Від імені польського суспільства з'їзд вітав сен. Седльцький. По довгих роках очікування на сприятливі обставини в своїх визвольних змаганнях, очікування далеко не пасивного, українська еміграція входить нині в період «великої надії». І він бажає їй сповнення її одвічних мрій.

Від імені Кавказької Конфедерації з'їзд привітав п. Расул-Заде. Він говорив про спільні радощі і спільні розчарування народів Кавказу і України, про солідарність прометеївського фронту, в якому Україна — праве крило. «Без українського руху, — говорив він, — ми не мали б однієї руки...» «Перемога культу Мазепи, Шевченка, Петлюри — то наша перемога». «Ваш успіх то — наш успіх, бо ворог спільний». «Події йдуть, час працює для нас...»

«Дорогі побратими» — розпочинає своє привітання п. А. Ісхакі-бей, представник татарів Ідель-Уралу, і коротко зупиняється на житті емі-

грації російської та прометеївських народів. Оскільки еміграцію прометеївську характеризує творча праця, остільки що раз то більше банкрутує еміграція російська. Така-ж диспропорція помічається і на теренах ССРСР. «Наші народи найбагатші, наші народи найтвердіші». «За нами сила. право, справедливість». «Хай живе дружба прометеївських народів».

М. Крушинський, вітаючи з'їзд від імені «Мислі Моцарствової» і «Політики» підкреслює, що сучасну молодь польську і українську лучить спільність інтересів, яку висовує спільна загроза російського імперіялізму.

Проф. О. Лотоцький вітав з'їзд від імені Українського Наукового Інституту у Варшаві, давши при цьому короткий огляд нищення національних духових вартостей на Україні.

Д-р А. Лукашевич вітав з'їзд в імені Спілки Інженерів та Техніків Українців-Емігрантів у Польщі, п. Вінник-Марченкова — від Варшавського Відділу УЦК, ген. В. Куш — від Головної Ради Хреста С. Петлюри і редакції «Табора», п. Христинч — в імені українського галицького громадянства і ред. «Дніпро». Його «привіт борцям за волю України» був висловлений так:

«З нагоди IV з'їзду зорганізованої української наддніпрянської політичної еміграції у Польщі — «лицарям абсурду» — борцям за волю України з братньої Галичини пересилаємо палкий привіт.

Зібралися ви на переломі 20-ої річнниці проголошення самостійности Української Держави раду радити «як на Москву стати і власну хату нам збудувати».

Великі ідеї вимагають величезних об'єднаних зусиль нації, незломної волі й віри в остаточну перемогу добра над злом.

Будьмо вірними, активними і солідарними до кінця. Борімося—поборемо. Слава!»

Резолюція з'їзду

В довший промові ген. В. Сальський подякував усім, що привітали з'їзд. Після того з'їзд ухвалив наступну резолюцію:

I

IV делегатський з'їзд Української еміграції в Річі Посполитій Польській стверджує:

що московська окупаційна влада далі послідовно переводить обернення України в безправну й люто експлоатовану колонію: касує останні залишки політичної окремішности УССР, нищить усі вияви національно-культурної творчости, змушує українців забувати свою національну минувшину, накидаючи їм вже не інтернаціонально-большевицькі, а просто російські традиції Петра I та культури Пушкіна, опльовуючи все, що українське, видосконалюючи засоби поліційного терору і засоби економічного грабування України;

що ця політика Москви викликає рішучий та завзятий опір Українського Народу, а окупаційна влада відповідає на цей опір скзженою нагіркою большевицької преси на українських націоналістів, засланням та виселюваням з України людности цілих осель, політичними процесами, розстрілами та жорстоким знущанням, що мають на меті фізичне винищення всіх активних і творчих сил українського народу.

З'їзд, у побожній пошані схиляється перед жертвами цього терору, перед усіми тими, що не вагалися життя своє віддати для справи визволення України, та перед пам'яттю Великого Вождя Українського Народу, Головного Отамана Симона Петлюри, який кров'ю своєю освятив змагання України до волі й Держави.

II

IV делегатський з'їзд еміграції стверджує далі:

що українська еміграція має змогу сумлінно і успішно виконувати ті завдання, що для їх переведення вислав її Український Народ у 1920 році на чужину, та що їх залишив у Своєму заповіті Головний Отаман Симон Петлюра, тільки завдяки збереженню на чужині державної організації Української Народньої Республіки, репрезентованої її легальним Урядом;

що Уряд УНР об'єднує здорову й бойову частину української еміграції своїм державним авторитетом у міцні зорганізовані кадри, запобігає розпорошенню цих кадрів і бореться з усіма деструктивними впливами, які могли б понизити активність української політичної еміграції;

що Уряд УНР працював і працює над оздоровленням і усвідомленням позаеміграційного українського громадянства, організуючи всіх українців, де б вони не перебували, під гаслом боротьби з Московщиною;

що Уряд УНР своєю невисипуючою інформаційною і пропагандовою працею поважно спричинився до ідейного скріплення активного, в світовому масштабі, фронту оборони європейської цивілізації перед большевицьким варварством;

що цією напруженою працею, Уряд УНР спопуляризував в свідомості політичних чинників Європи і в світовій opinio конечність розподілу СССР на національні держави і тим спричинився до висунення на порядок дня української справи, як світової політичної проблеми, як проблеми всесвітньої рівноваги й безпеки.

III

Висловлюючи глибоку вдячність Головному Отаманові Андрієві Лівичькому і Урядові УНР за жертвенну працю й непохитність становища в боротьбі з Московщиною за визволення України, з'їзд зокрема вітає понадпартійне становище Уряду, що уможливило українцям різних політичних переконань спільно служити своїй Державі та спричиняється до висунення й розбудови в рядах державної організації УНР відповідних духових й потребам часу політичних течій.

З'їзд висловлює тако-ж своє вдоволення з живою участі молодшої генерації у державній праці.

З'їзд викликає відповідні державні чинники до пильної і впертої праці над вихованням молоді в державній ідеї УНР й до поступової передачі молоді різних ділянок державної праці, щоб молодь ця могла відповідно загартуватися й приготувитися до дальшої боротьби.

IV

З'їзд закликає цілу українську еміграцію стати далі вірно й непохитно при сучасному Голові Української Держави Головному Отаманові Андрієві Лівичькому і Уряді Української Народньої Республіки, щоб своєю відданістю й дисциплінованою працею під проводом Уряду збільшити вагу української державної справи і невтомно змагати до дальших її здобутків.

Листопад — місяць українських інвалідів !
Ділом вшануйте пам'ять тих, що своїм зусиллям та терпінням поставили нас у ряд націй.

З'їзд вітає виявлені українськими громадсько-політичними організаціями, скоординовані Урядом УНР, зусилля до усвідомлення чинників світової політики що-до кінечности боротьби з московською небезпекою та ваги України в цій боротьбі.

З'їзд закликає громадські організації української політичної еміграції до посилення чуйности в своєму внутрішньому житті, щоб з усією безоглядністю викориняти всі пасивні і хиткі елементи, які своєю кволістю і толерантним ставленням до Москви або її політичних прибудов могли б спричинитися до послаблення бойового духу еміграції.

З'їзд пригадує українській еміграції, що наближаються часи дуже відповідальні й вирішні, часи, в яких ухилення громадянина УНР від служби своїй Державі під проводом свого Уряду буде рівнятися ганебному воєнному дезертирству, часи, що в них загремлять і українські гармати, несучи Отчизні нашої визволення і славу.

V

З'їзд вітає діяльність Уряду УНР на прометеївському фронті всіх поневолених Москвою народів.

З'їзд висловлює віру, що в недалекій збройній боротьбі з Московщиною всі ці народи від Кавказу і Туркестану до далекої півночі йтимуть рука в руку з узбросним народом українським, ніде й ніколи не відхиляючися від одної спільної мети — до решти розторожити відвічного ката вільних народів Східньої Європи — імперіялістичну Московщину.

Як союзникам у цій недалекій боротьбі, з'їзд, від імени української еміграції в Польщі, пересилає гаряче братське привітання всім Урядам і Національним Комітетам тих народів, що розділили трагічну долю народу українського і, по одчайдушній боротьбі з Московщиною, змушені були вислати своїх провідників і армії на чужину.

Ухваленням цієї резолюції закінчено було першу частину з'їзду.

I. Л.

(Далі буде)

УКРАЇНА ПОВИННА МАТИ ТАМ МІСЦЕ

Як довідуємося із справоздання Ля-Плятської міської ради в Аргентині, zaloжено в цьому місті великий квітник під назвою «Квітник Миру».

Квітник міститься на міській землі, що оточує аргентинський театр. Ініціатором і виконавцем ідеї заложення «Квітника Миру» був директор міських садів і квітників інж. А. Оітавен. Це як раз він спромігся зібрати, як символ братерства, національні квіти й рослини 45 держав цілої земної кулі, які зголосили свою участь у «Квітнику Миру». Кожній державі призначено окрему парцельку для тих рослин. На кожній парцелі уміщено ефектовну емальовану дощечку з зазначенням на ній назви держави, назв рослин і кольорів державного прапору.

Аргентинська людність поставилась з ентузіазмом до цієї справи, а само відкриття «Квітника Миру» відбулось з великою урочистістю 18 листопаду 1936 року в присутності представників

місцевої влади, дипломатичних і консулярних представників поодиноких держав й великої кількості народу. Виголошено при цьому з сильним піднесенням багато промов, які наче-б то уявляли собою акорди миру та братерства, що їх символізували зібрані квіти з 45 держав світу.

По-між тими 45 назвами держав світу, на жаль, не бачимо України. Але вона повинна там бути, й не тому, що й ми маємо свої національні квіти або рослини, й не тому лише, що народові нашому не є чужими високі вселюдські ідеї братерства, а тому, що вже сама назва «Україна» серед назв учасників «Квітника Миру» безперечно матиме певне пропагандивне значіння. І це значіння особливо важливим є в сучасному періоді життя нашої нації.

Не будемо тут говорити про технічний бік справи приступлення України до «Квітника Миру» в Ля-Пляті. Це справа відповідних наших чинників. Натомість що-до українських національних квітів і рослин для «Квітника Миру» висловимо де-які міркування.

Добре було б визначити українські національні квіти по тому, як вони ввійшли до нашої народньої поезії — до українських народніх пісень. Пригадаємо тут хоч де-кільки квітів, які промовляють до нашого серця, як найбільше українські, національні. Після назви рослини будемо наводити ті місця з народніх пісень, де згадується дана рослина:

Л ю б и с т о к — *Livisticum officinale*

... Чи в любистку ти купався,
Що так мені сподобався...

Б а р в і н о к — *Vinca major*

... Ой, ти козаче, та хрещатий та барвіночку!
Хто-ж тобі постеле у дорозі та постілоньку?...

... Ох, і не стелися, хрещатий барвінку,
Та по тій крутій горі....

... Ох, на горі василечки сходять,
Під горою барвіночок слався...

В а с и л ь о к — *Ocimum Basillicum*

... Ой, васильки мої і Василь при мені,
Цур тобі, Василеньку, подобався мені...

М а к — *Paraver Rhoëas*

... Гей, стоїть війсьво славне запорожське,
Та як мак процвітає...

Р у т а — *Ruta graveolens*

Край битой доріженьки
Рута-мята зійшла...

Ч о р н о б р и в ц і — *Tagetes*

Чорнобривець іде,
Чорнобривку веде...

К у к і л ь — *Agrostemma*

... Як у млині на камені
Кукіль уродився...

К а т р а н — *Bunias orientalis*

... В чистім полі тирса шумить,
Катран зеленіє...

... Ок і не цвіті буйним цвітом,
Зелений катране...

Між згаданими українськими рослинами бракує, як кожний може зауважити, найкраще прославленої літописним переказом нашої національної рослини єванш-зілля. Але, коли не маємо в руках рослини, то трудно докладно встановити її ботаничну назву, без якої неможливо її ввести до «Квітника Ммру».

Україну могли б репрезентувати на «Квітнику Миру», наприклад, такі квіти (рослини): любісток, чорнобривці, барвінок і васильок. Вони бо є гарними й привабливими для ока (виняток — любисток, але за те це приємно-зелена, довголітня і витривала рослина) та надаються до культивування в ґрунтових і кліматичних умовах Аргентини.

А може хтось запропонує ще інші квіти й рослини ?

Як. Танцюра

агроном

**Пам'ятайте при кожній нагоді, що за долю інвалідів відвічає той,
хто післав їх до боротьби, — Українська Нація! Обов'язком цілої**

Нації — інвалідів відповідно забезпечити.

Українська школа в Оден-ле-Тіші у Франції

Сидять спереду (зліва направо) : Ольга Суська, Ярина Шмундій, Андрій Шмундій, Юрко Єфременко, Іван Мидель ; середній ряд : Богданка Суська, Анеля Тютюник, учитель п. Кузь Микола, Алла Упиренко, Юрко Суський; стоять ззаду : Казимир Шмундій, Катерина Мидель, Софія Шмундій.

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА В ОДЕН - ЛЕ - ТІШІ У ФРАНЦІЇ

На залик Редакції присилати замітки про українські школи та про виховання нашої молоді скрізь по різних місцях нашого перебування на еміграції, першою відгукнулася Українська Школа в Оден-ле-Тіші, у Франції.

* * *

Школу в Оден-ле-Тіші відкрито 12 січня 1935 року, а з серпня місяця того-ж року школою стала опікуватися Шкільна Рада у Франції. До школи зараз ходить 14 дітей, але це не всі українські діти, що перебувають у тій місцевості, бо деякі батьки своїх дітей до української школи не посилають, роблячи тим своїм дітям і українській справі велику кривду.

Керує школою Шкільний Комітет у складі : п. Кузь — голова, п. Лук'яненко — скарбник, п. Упиренко — секретарь, і п. Влащенко — член. Матеріально школу підтримує місцева українська колонія та Шкільна Рада у Франції.

Учителює в школі п. Кузь. Умови учительської праці, за браком більших матеріальних засобів, тяжкі, бо навчитель мусить тако-ж збирати дітей до школи, їх зі школи відпроваджувати, рубати для школи дрова і носити вугілля.

Пласту при школі поки-що не зорганізовано, але ведеться для того підготовча робота.

Відчувається сильно брак при школі дитячої бібліотеки.

З ЖИТТЯ Й ПОЛІТИКИ

— Чи є перейденою теперішня політична криза в ССРСР? — Характеристика політичної кампанії, яку реалізує диктатура. — Сили, які стоять проти Сталіна.

Совітьська преса в останніх тижнях має на диво одноманітний графуретний зміст. Короткі уривочні відомості про продовження чистки, спорадичні заклики до більшої большевицької чуїності проти ворогів совітької батьківщини, серед яких на разі спеціальна увага приділяється «буржуазним націоналістам», і нескінчена кількість статей, заміток і інформацій, які на різні лади і різними способами освітлюють та ілюструють те вільне, заможне й щасливе життя, яке дав «совітьському» народові Сталін.

На підставі цих даних і цього тону совітьської преси можна було б зробити висновок, що диктатурі й на цей раз вдалося опанувати становище і привернути, хоч і в обмеженій степені, порушену останніми подіями стабільність в совітьких відносинах. В цей спосіб і оцінюють теперішню ситуацію, инша річ — щиро чи не щиро західно-європейські совітофіли, які вважають, що Сталін вийшов переможцем в сучасній кризі.

Справа цієї проголошеної і совітькою пресою і совітькими підголосками в Західній Європі перемоги Сталіна заслугує на те, щоб на ній спинитися докладніше. Слід з'ясувати, чи справді диктатурі вдалося обминати всі підводні камні й забезпечити хоч з частини стабілізацію розхитаних совітьких відносин.

* * *

Перше, що треба зауважити, коли заходить мова про перемогу диктатури, це те, що робити остаточні висновки в цій справі ще є безумовно передчасним. Само собою, здають собі справу з цього і совітьські діячі, і їх європейські підголоски. Коли вони проголошують *triumph et ordre* про вже довершену перемогу Сталіна, використовують вони лише ці свої твердження, як засіб, який має привести до перемоги диктатури. Розраховується тут на психологічний ефект цих тверджень: створення широкої прихильної до пануючої групи громадської opinio, піднесення серед оточення диктатури настроїв певності й активності, і противно — посіяння серед табору тих, кого зараховують до ворогів «совітької батьківщини», почування зневіри й дезорієнтації.

Про перемогу Сталіна говорити є передчасним через те, що та політична кампанія, яку переводить він, є ще далекою від свого закінчення. Коли зв'язати окремі його посушення за останні роки в одну цілість, тактична лінія, яку тепер здійснює Сталін, характеризується такими рисами. Він вважає чи невістачаючим, чи нецілком певним те оперття, яке мала диктатура досі в комуністичній партії. Хочє він для своєї влади створити нову опору, яку йому мають дати нові державні установи, запроєктовані новою сталінською конституцією. Переводячи тепер колосальну «чистку» і в партії, і по-за партією, Сталін цим своєрідним засобом виборчої агітації хочє забезпечити бажаний для себе склад вищих державних установ СРСР. Мають вони складатися з вірних Сталінові членів партії і по-за партійних большевиків, і створити нову базу для диктатури.

До цього часу, як ми знаємо, вибори згідно з новою конституцією не лише не переведені, але й не призначені. Чим будуть ці нові установи, чи будуть вони посідати хоч якийсь авторитет і зможуть створити реальне оперття для диктатури – все це справа майбутнього. Тим часом диктатура лише «підготовляє» вибори, розстрілюючи, засилаючи й арештовуючи своїх ворогів. При цих умовах, коли запланована Сталіним політична кампанія ще далека від свого закінчення, говорити про те, що вона виграна, розуміється, ще передчасно.

* * *

В тій політичній кампанії, яку переводить тепер диктатура, по-за зовнішніми ефективно-трагічними моментами масових розстрілів і арештів, що впадають в очі і привертають увагу в першу чергу, існують ще й інші менше помітні для обсерватора посушення, які надають їй глибший зміст і характер.

Схематизуючи і до певної міри спрощуючи тактичну лінію диктатури, можна сказати, що вона навадує ті концепції, які свого часу здійснював царський режим. Колишє в російських офіційних колах був модним погляд, який протиставляв інтелігенцію, зіпсовану західними впливами, перейняту революційними й опозиційними настроями, народнім масам, які мали б бути непохитно вірними історично-встановленим формам російської державности. Завдання царської влади, за цим поглядом, мало б полягати в тому, щоб встановити тісне єднання царя з народом, минаючи позбавлену ґрунту інтелігенцію і бюрократію. Ці концепції відживають в повновленому сталінському виданні й переводяться тепер в життя в тій політичній кампанії, яку нині реалізує диктатура. В совітській пресі раз-у-раз ми стрічаємо протиставлення вірного улюбленому Сталінові совітського народу і купки контр-революціонерів, троцькистів, бухаринців і буржуазних націоналістів, які творять змови проти Сталіна і совітської батьківщини, і несуть за це заслужені кари. Як за царських часів говорилося, як про непреложну аксіому, про вірність народніх мас цареві, так за теперішніх сталінських часів постійно підкреслюється відданість совітського народу Сталінові. Концепція ця існує не лише на шпальтах совітської преси і не обмежується одними тільки папіровими заявами. Слід констатувати, що в теперішній політичній кампанії, яка переводиться диктатурою, мають місце і існують тако-ж посушення, що мають ніби ціллю встановити єднання Сталіна з совітським народом, створити диктатурі популярність серед народніх мас. Заходи цього порядку можна зауважити в колхозній і тако-ж, як це не дивно, в національній політиці диктатури. Що-до колхозників, то тут можна помітити дуже характеристичну лінію. Совітська преса намагається освітити окремі посушення диктатури, які мають виключно демагогічний характер і в суті річей нічого не дають для реального поліпшення становища селянства, в той спосіб, щоб протиставити добрі інтенції Сталіна і цілу відповідальність скласти на невідповідних виконавців його директив. Сталін дає колхозникам позички і грішми, і насінням, дарує їм недобори, дбає про те, щоб кожний колхозник мав корову, змагається до того, щоб кожний член колхозу, який чесно виконує свої

обов'язки, мав привільне й заможне життя. Коли колхозна дійсність не відповідає бажанням Сталіна, винні лише лихі виконавці його заряджень і вони лише одні, всі ці шкідники, саботажники, троцькисти, націоналісти. Особливо яскраво виявлена ця лінія диктатури в цілій низці аранжованих в різних районах ССРСР процесів проти членів правлінь колхозів і урядовців низового совітського апарату, які закінчилися дуже суворими присудами. Тут тенденція протиставити добрі наміри Сталіна невідповідному їх виконанню на місцях і перекласти вини на цих лихих виконавців — виявилася з повною очевидністю.

Так само елементи таких демагогічних посушень існують і в національній політиці Сталіна. Це є, з одного боку, його російська національна політика — всі ті численні випадки, що їх ми зазначали не один раз, коли диктатура вбірається в шати російського націоналізму, і повторює призабуті твердження «Новаго Времени» і «Союза Русского Народа». Але справа цим не обмежується. Існують, як це не дивно на перший погляд, подібні тенденції і в сталінській політиці відносно недержавних національностей. Совітська преса раз-у-раз підкреслює правильну національну політику Сталіна, яка задовольняє всі законні й справедливі вимоги окремих національностей, протиставляючи її змаганням буржуазних націоналістів, які, мрючи про відділення від ССРСР, хотять зробити пригноблені національності жертвою чужого імперіялізму. «Ця правильна національна політика» демонструється заходами, які, на думку її ініціаторів, мусять мати переконуючий вплив на широкі маси, що стоять на нижчій ступені національної свідомості. Заходи ці мають на увазі культивування національного примітивізму і етнографізму. Це — культивування в українському театрі «Наталки Полтавки» і «Запорожця за Дунаєм», поруч з усуненням всього иншого класичного репертуару, заходи для плекання народньої мистецької творчості, увага до народньої пісні, до якої додається нова «народня» творчість — пісні про Сталіна, толерантне, а той протекційне відношення до народньої ноші то-що. Твориться отже певний вихід для розбудженого національного почуття народніх мас і думається, що цим виходом вони задовольняться і переймуться любов'ю до сталінської диктатури.

Таким чином в сучасній політичній кампанії Сталіна треба розрізняти два елементи: політика жорстокого терору, яка скерована проти активніших і свідоміших елементів, і політику цілої низки демагогічних заходів, які мають на увазі приспати увагу менше свідомих елементів, створити серед них прихильний настрій для диктатури і об'єднати їх біля сталінського престолу.

* * *

Питання про перемогу Сталіна в остаточному розрахунку розв'язується, очевидно, в залежності від того, чи дасть результати його політика, скерована на те, щоб вдержати в стані політичної аморфності народні маси, припинити ознаки тої ферментації, яка має серед них місце.

Правда, існують і інші можливості, в наслідок яких політика кампанії, яку переводить Сталін, може лишитися незакінченою. Політика терору родить контр-терор. Не є цілком виключеною й така евентуальність, що серед большевицьких достойників, яким буде загрозувати куля, найдуться такі, які будуть мати в своїх проєктах до Сталіна більше щастя, ніж мав Тухачевський. Але ця евентуальність належить до таких, які врахувати є цілком неможливим. Отже про неї лише згадуємо і спинятися на ній не будемо.

Коли мати на увазі лише ту лінію, яку переводить Сталін що-до народніх мас, ми б сказали, що в основі її лежить ставка на східно-європейське варварство — надія на те, що ці маси є остільки некультурні, політично не розвинені й аморфні, що їх опанувати і вдержати в послушності можна найпримітивнішими засобами дешевої демагогії.

Адже-ж не підлягає сумніву, що здійснити систему реальних заходів, які б дійсно поліпшили становище народніх мас і примирили їх з режимом,

є річчу не до переведення. Це означало б крах цілого теперішнього укладу. Ті колосальні розміри, яких набрала теперішня чистка, вказують, як навіть на совітській верхівці, серед людей, що до останнього часу належали до керманічнів совітського корабля, поширено почуття тих безнадійних суперечностей, в яких опинився сучасний режим, і свідомість необхідності радикальних змін.

Отже перед Сталінінм лишається лише одна дорога — дорога тиску і демагогії в надії, що для «совітського» народу цього вистачить. Базуються його сподіванки, очевидно, на тому, що аж до цього часу совітська влада з успіхом мала можливість спекулювати на цій власне «східно-европейській некультурності».

Є протє цілий ряд дуже поважних аргументів, які вказують на те, що надії Сталіна на успішне закінчення розпочатої ним кампанії — мінімальні. Є корінна різниця в тій ситуації, яка була в совітській державі давніше, при виникненні протисовітського ферменту, і яка існує в них тепер. Давніше цей фермент базувався на групах і людях досовітського періоду. Тепер незадоволені елементи рекрутуються з оточення, створеного при совітських умовах. В умовах совітського ладу є отже такі обставини, які сприяють наростанню незадоволення. Висунувши гасло реорганізації народнього господарства, поширивши вживання машин, дбаючи про заведення удосконалених методів в хліборобстві і скотарстві, совітська влада тим самим мусіла поставити своїм завданням піднесення культури широких мас. Осягнення вищого технічного рівня, який особливо важний для влади, є неможливим без піднесення загального рівня культури населення. А власне це піднесення загального рівня культури і несе з собою ті небезпеки, перед якими стоїть тепер диктатура. Зростають вимоги мас, починають вони ставити все більші домагання до влади, зростає критичне відношення до окремих урядових заходів. Все тяжчим стає опанувати цю масу засобами порожньої демагогії і дешевих обіцянок. У цьому власне й полягають головні труднощі для виграння й успішного закінчення тої політичної кампанії, яку перевсдить тепер Сталін.

Спеціальні труднощі стоять в області національної політики. Коли культивування примітивного етнографізму може дати якісь позитивні наслідки для диктатури серед де-яких відсталих народів півночі і сходу СССР, серед культурніших національностей, зокрема серед українців, воно засуджено на повну невдачу. Є і зостанеться невдачною всяка спроба витворити розрив з національною традицією, яка має за собою довгі роки попереднього розвитку. Як не урізувала б совітська цензура Шевченка, як не препарували б його твори совітські критики, його вплив лишиється і буде накладати своє тавро на світогляд тих нових поколінь, які починають відогравати чинну роль в житті совітської України.

Безнадійність спроб диктатури опанувати ситуацію ясна з тих колосальних розмірів, яких набрала теперішня чистка. З жахом констатує диктатура, що зрада, фермент існують в усіх клітинах совітського апарату — в армії, в партії, в професійних спілках, в комсомолі, серед колхозників, серед робітників, серед службовців. І ця зрада, і цей фермент не є інтриги і заходи буржуазних контр-революціонерів, решток довоєнних політичних партій.

Представники теперішньої контр-революції є плоть од плоти, кість від кости совітської суспільности, їх світогляд і поступовання визначається не старими дореволюційними умовами, а новими, совітськими. Обставини розвитку совітської суспільности творять і збільшують ті сили, які виступають проти диктатури.

В цьому власне й полягає вся безнадійність становища влади. Через те вона й примушена полагоджувати теперішню кризу у першу чергу механічними засобами.

Тим часом диктатура лишається паном ситуації. Але як довго встоїть вона перед напором нових сил, що їх рекрутує самий совітський режим? Та політична кампанія, яку переводить Сталін, ще не закінчена і дуже небагато він має шансів закінчити її успішно.

В. С.

ХРОНІКА

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

У Франції

З життя Укр. Бібліотеки імені С. Петлюри в Парижі

— Відчит проф. О. Бочковського на тему «Національна проблематика українства в Канаді» відбувся в Бібліотеці в середу, 10 жовтня с. р. Особа докладчика, як і цікава тема відчиту притягли до Бібліотеки того вечера багато паризьких українців. Після відчиту зроблено було між присутніми успішне збирання пожертв на Український Технічно-Господарський Інститут позаочного навчання в Подєбрадах.

— В обороні прав наших емігрантів . У зв'язку з випадками, що трапилися в одному з департаментів Франції, де од наших емігрантів вимагали при різних потребах в урядових установих посвідчень російського комітету Маклакова, Українська Місія у Франції, Генеральна Рада Союзу Емігрантських Організацій у Франції та Товариство б. Вояків Армії УНР у Франції одбули спільну нараду 9 листопаду с. р. На цій нараді, по докладному обміркуванні становища, ухвалено було, за спільною згодою, низку заходів для полегдження справи і оборони прав наших на національне ім'я.

— Вечірка на користь української школи в Парижі. 6 листопаду с. р. ініціативна група приятелів української школи в Парижі влаштувала на її користь

вечірку, що відбулася з повним успіхом.

Програм вечірки складався з концертного відділу, та одноактівки «Куди вітер віє». Після того відбулися танці, що затяглися до ранку.

Концертний відділ складався із співів хору Української Православної Церкви в Парижі під керуванням п. К. Миколайчука, соло-співів п. Шмалієвої та пп. Литвина, Солоняра, Топольського.

Всі виконавці добре виконали свої точки програму і викликано їх було «на bis». Далі п. Надвортний гарно заграв кілька українських мотивів на бандурі, а п. Стефуранчин із своєю партнеркою, що мала бути, як передавали, італійською дівчиною, майстерно виконав гуцульський танок «Дрибушку», що викликала цілу бурю оплесків. При піано був п. Ю. Пономаренко, що його композиції пісні співали цього вечера деякі співаки.

Одноактівка «Куди вітер віє» пройшла з помітним успіхом. Під режисурою П. Шмалія добре її розіграли пані З. Шмалій, панна Жєня Мартинюк та пп. В. Могилівський і В. Солоняра. П. Шмалій те-ж виконував ролю.

Цілий вечір залишив присмний спогад у публіки, і треба думати, що й паризькій українській школі дав певний прибуток.

У Польщі

— Життя української Колонії у Ченстохові в 1937 році. Життя української колонії у Ченстохові, в склад якої входять і наддністрияці, протекло в 1937 році в менше бурхливому темпі, ніж в попередніх літах. І то з різних причин.

10 січня 1937 року в салі Клубу Польських Купців у Ченстохові

відбулася традиційна українська ялинка з різноманітним програмом, який складався з відповідних декламацій дітей, сценичного образу дитячого та з дитячих забав. Дітей обдаровано пакунками з цукерками та запропоновано було їм чай з бутербродами. Зібралася така велика кількість українців і їхніх знайомих-гостей, що помешкання Клубу оказалось за-тісним. Після ялинки відбулася спільна вечеря і танці для дослух.

Зустріч різдвяних свят по старому стилю (свят-вечір) тісніше коло українців святкувало за спільною традиційною вечерею, що відбулася за співу колядок самими учасниками. Як ялинка, так і вечеря були зафіксовані спільною фотографією.

2 лютого 1937 року в українській домівці відбулося свято Української Державности, четвертого універсалу та вшанування тих, що голови свої склали під Крутами 30 січня 1918 року. Програм свята складався з 2-х поважних рефератів та з декламацій дітей і співу.

18 лютого 1937 року померла старенька мати лікаря д-ра Івана Уманця, яка лише пару місяців перед тим приїхала з совітської України (з Київщини). Син поставив на могилі матері гарний пам'ятник з написом на ньому українською мовою. Могила ця знаходиться недалеко від української спільної могили, що має напис: «Борцям за волю України».

Шевченківське свято відбулося в цьому році з невеликим спізненням.

8 травня відбулося свято 20-х роковин української революції. Програм свята складався з 2 рефератів, декламацій дітей і співів.

9 травня 1937 року відбулися річні загальні звичайні збори дійсних членів Ченстохівського Від-

ділу Товариства УЦК, на яких було заслухано й затверджено справоздання за минулий час і обрано нову Управу Відділу, яка й складалася так: голова Управи — лейтенант флоти Свято-слав Шрамченко, скарбник — Іван АPOSTOЛІВ, секретарь — поручи. Микола Кулак. До ревізійної комісії увійшли: голова — підполк. Володимир Руданівський, члени — сотн. Левко Міщанин-Міщанюк і Микола Телятицький (секретарь). На цих-же зборах сформовано було, на превеликий жаль, матеріальну неможливість дальшого утримання української домівки, а з нею й української каплиці.

20 червня було відправлено на українській брацькій могилі на кладовищі «На Кулях» урочисту панахиду по бл. пам. Головному Отаманові Симоні Петлюрі та за спокій душ усіх борців, що полягли за волю України.

17 жовтня 1937 року відбулися надзвичайні загальні збори членів Ченстохівського Відділу Товариства УЦК, на яких було обрано на 4-й делегатський з'їзд у Варшаві делегатом голову Управи Відділу С. Шрамченка. Одночасно зібрані обмінялись думками про сучасний невідрадний стан української політичної еміграції та висловили різні побажання для піднесення їх своїм делегатом на делегатському з'їзді.

Некролог

— Захар Кавецький, підстаршина 3-го кінного полку 3-ої Залізної дивізії, член відділу в Августові УЦК у Польщі, упокоївся 21 жовтня с. р. після тяжкої хвороби (сухоти).

Народився покійний 25 березня 1899 р. в м. Боришполі на Полтавщині. Поховано його на августовським кладовищі 23 жовтня с. р.

